

V^ăt Nam, th^ăi gian c^ăm quy^ăn c^ăa Đ^ăng C^ăng s^ăn cho đ^ăn nay d^ăkéo dài h^ăn m^ăt s^ă qu^ăc gia kh^ăc

T^ănăm 1989 đ^ăn 1991, th^ăgi^ăi d^ăch^ăng k^ăn s^ăp đ^ă hàng lo^ăt c^ăa các n^ăcc n^ăm d^ăng i s^ă l^ănh đ^ăo tuy^ăt đ^ăi c^ăa Đ^ăng C^ăng s^ăn v^ă Đông Âu và Liên Xô. H^ăn 20 năm qua, n^ău có d^ăp đ^ăn thăm các qu^ăc gia này, ng^ăo i ta s^ă th^ăy r^ăng ch^ănh ph^ă m^ăi và nh^ăan d^ăn t^ăi các n^ăcc này d^ăk^ăp l^ăam đ^ăng kh^ăa nhi^ău đ^ău; đ^ăi s^ăng kinh t^ă, x^ă h^ăi c^ăa ng^ăo i d^ăn t^ăt h^ăn h^ăn so v^ăi tr^ăc kia, nh^ăng v^ăn c^ăn r^ăt nhi^ău vi^ăc mà ch^ănh ph^ă và nh^ăan d^ăn h^ă ph^ăi n^ă l^ăc th^ăc hi^ăn đ^ă x^ăoa di di s^ăn do nh^ăng năm dài d^ăng i ch^ă đ^ă c^ăng s^ăn đ^ă l^ăi trên con đ^ăng tr^ă thành nh^ăng qu^ăc gia phát tri^ăn, gi^ău m^ănh, d^ăn ch^ă, t^ă do. V^ăt^ă theo n^ăi l^ăc c^ăa t^ăng n^ăcc mà quá trình này nhanh hay ch^ăm, nh^ăng h^ăn hay n^ăng n^ă v^ăt v^ă h^ăn. May m^ăn nh^ă n^ăcc Đ^ăc, nh^ă có T^ăy Đ^ăc v^ăi m^ăt ti^ăm l^ăc kinh t^ă hàng đ^ău c^ăa ch^ău Âu, v^ăy mà trong nh^ăng năm qua ch^ănh ph^ă Đ^ăc d^ă ph^ăi đ^ă không bi^ăt bao nhiêu ti^ăn đ^ă v^ăc d^ăy Đ^ăng Đ^ăc, x^ăoa di kho^ăng cách v^ă m^ăi m^ăt gi^ăa hai b^ă Đ^ăng T^ăy. Nh^ăng dù sao, các n^ăcc Li^ăn Xô và Đ^ăng Âu v^ăn có nh^ăng n^ăi l^ăc nh^ăt đ^ănh – các n^ăcc này tr^ăc khi di theo con đ^ăng x^ă h^ăi ch^ă nghĩa d^ă là nh^ăng qu^ăc gia có n^ăn kinh t^ă công nghi^ăp t^ă b^ăn b^ăo c đ^ău, có n^ăn v^ăn hóa dày d^ăn, ng^ăo i d^ăn c^ăa h^ă dù sao cũng d^ăhi^ău th^ă nào là d^ăn ch^ă, t^ă do... n^ăn quá trình thay đ^ăi th^ă ch^ă ch^ănh tr^ă cũng đ^ă nh^ăc nh^ăn v^ăt v^ă h^ăn nh^ăng qu^ăc gia không có đ^ăng nh^ăng “hành trang” nh^ă v^ăy. V^ăi d^ă nh^ă Vi^ăt Nam ch^ăng h^ăn. Đ^ăoi khi ngh^ăi đ^ăn m^ăt ngày n^ău v^ăn h^ăn c^ăa đ^ăt n^ăcc d^ă qua, Vi^ăt Nam may m^ăn chuy^ăn đ^ăi th^ă ch^ă ch^ănh tr^ă thành m^ăt qu^ăc gia d^ăn ch^ă ph^ăp tr^ă, thi m^ăt đ^ău có th^ă th^ăy tr^ăc đó là cái giá ph^ăi tr^ă do di h^ăa c^ăa nh^ăng năm c^ăm quy^ăn c^ăa Đ^ăng C^ăng s^ăn Vi^ăt Nam đ^ă l^ăi trên đ^ăt n^ăcc này ph^ăi nói là vô cùng n^ăng n^ă, và nh^ăng m^ăt m^ăt, thi^ăt th^ă là vô cùng l^ăn.

Th^ănh^ăt là v^ă Vi^ăt Nam, th^ăi gian c^ăm quy^ăn c^ăa Đ^ăng C^ăng s^ăn cho đ^ăn nay d^ăkéo dài h^ăn m^ăt s^ă qu^ăc gia kh^ăc – 65 năm trên mi^ăn B^ăc và 35 năm trên toàn l^ănh th^ă, n^ăn cái h^ăi c^ăng n^ăng n^ă h^ăn. Th^ă hai là do n^ăi l^ăc c^ăa đ^ăt n^ăcc và c^ăa d^ăn t^ăc, tr^ăc khi có Đ^ăng C^ăng s^ăn

lãnh đ^ăo cho đ^ăn ngày nay, Vi^ăt Nam v^ăn ch^ă là m^ăt n^ăo c^ăn nông nghiệp nghè^ăo n^ăn d^ăng phát tri^ăn, t^ă h^ă t^ăng c^ă s^ă v^ăt ch^ăt kinh t^ă, k^ă thu^ăt... đ^ău ch^ăa có g^ăi d^ăng k^ă. C^ăng v^ăi m^ăt t^ăm nhìn ng^ăn, văn hóa “lùn” c^ăa các th^ă h^ă lãnh đ^ăo n^ăi ti^ăp nhau t^ă trên xu^ăng d^ăo i, ch^ă th^ăy cái l^ăi tr^ăc m^ăt mà kh^ăng th^ăy cái h^ăi l^ău d^ăi, ho^ăc v^ăa làm v^ăa phá, ho^ăc ch^ă lo v^ăa vét, tham nh^ăng mà kh^ăng nghĩ g^ăi đ^ăn t^ăng lai c^ăa đ^ăt n^ăo c^ă và dân t^ăc, n^ăen sau bao nhi^ău năm c^ăm quy^ăn, trên kh^ăp đ^ăt n^ăo c^ă nhìn đ^ău cũng th^ăy đ^ău v^ăt c^ăa s^ă phá ho^ăi trên m^ăi l^ăinh v^ăc. Bao nhi^ău đ^ăt d^ăc theo biên gi^ăi ph^ăia B^ăc, bi^ăn, đ^ăo... đ^ăa m^ăt, bi^ăt bao gi^ăi m^ăi đ^ăo l^ăi đ^ăo c. R^ăng b^ă tàn phá, tài nguyên b^ă khai thác m^ăt cách vô t^ăi v^ă, m^ănh tr^ăng s^ăng b^ă ô nhi^ăm n^ăng n^ă, m^ăt s^ă sông ngòi b^ăt đ^ău kh^ă c^ăn, b^ăy gi^ăi ng^ăo i ta l^ăi b^ăt đ^ău phá nát Tây Nguyên v^ăi nh^ăng d^ă án khai thác bauxite l^ăi ít h^ăi nhi^ău, b^ă m^ăt các thành ph^ă l^ăn, nh^ă thì h^ăn đ^ăn, quy ho^ăch y^ău k^ăm, ki^ăn trú^ăc l^ăn x^ăn m^ăt cách kh^ăng th^ă s^ăa ch^ăa n^ăi v.v... Ch^ăa nói đ^ăn c^ă c^ău lu^ăt pháp hay m^ăt n^ăn g^ăo d^ăc y^ău k^ăm c^ăn ph^ăi x^ăy d^ăng l^ăi t^ă đ^ău, r^ăt m^ăt th^ăi gian. Ch^ăa k^ă c^ăm^ăt x^ă h^ăi b^ă b^ăng ho^ăi v^ă m^ăt đ^ăo đ^ăc, nh^ăng giá tr^ă, chu^ăn m^ăc b^ă l^ăch; con ng^ăo i ho^ăc b^ă nh^ăi s^ă b^ăi l^ăi g^ăo d^ăc tuy^ăn m^ăt chi^ău ph^ăi m^ăt th^ăi gian m^ăi hi^ău ra đ^ăo c^ă đ^ău là s^ă th^ăt đ^ău là d^ăi trá, ho^ăc b^ă t^ăi t^ă đ^ăi do ph^ăi s^ăng trong m^ăt m^ănh tr^ăng x^ă h^ăi có quá nhi^ău đ^ău kh^ăng t^ă v.v... Nh^ăng đ^ău nguy hi^ăm nh^ăt đ^ăi v^ăi s^ă ph^ăn c^ăa đ^ăt n^ăo c^ă và dân t^ăc Vi^ăt Nam, đó là n^ău s^ă thay đ^ăi th^ă ch^ă chính tr^ă đ^ăn ch^ăm thì nguy c^ă phi^ă thu^ăc, th^ăm chí m^ăt n^ăo c^ă vào tay n^ăo c^ă láng gi^ăng ph^ăn g^ăo B^ăc là đ^ău mà hi^ăn nay nhi^ău ng^ăo i đ^ău d^ă th^ăy.

Có nh^ăng di h^ăi có th^ă th^ăy rõ vì nó h^ău hình và có th^ă x^ăy d^ăng l^ăi, có th^ă h^ăi ph^ăc sau m^ăt th^ăi gian vài ba th^ăp niê^ăn tùy theo. Nh^ăng có nh^ăng cái di h^ăi vô hình khó th^ăy h^ăn mà h^ău qu^ăc^ăa nó thì r^ăt n^ăng n^ă và s^ă đ^ău ch^ănh, s^ăa ch^ăa cũng vô cùng khó khăn, m^ăt th^ăi gian. Đó là nh^ăng di h^ăi v^ă văn hóa, con ng^ăo i, v^ă tinh th^ăn mà nh^ăng qu^ăc gia đ^ăa t^ăng tr^ăi qua ch^ă đ^ă do đ^ăng c^ăng s^ăn lãnh đ^ăo đ^ău ph^ăi tr^ă giá.

M^ăt môi tr^ăng s^ăng b^ă ô nhi^ăm, b^ă h^ăy ho^ăi. M^ăi tr^ăng tinh th^ăn cũng v^ăy. Có nh^ăng c^ăn b^ănh tinh th^ăn mà n^ău s^ăng trong m^ăt x^ă h^ăi nh^ă x^ă h^ăi Vi^ăt Nam hay Trung Qu^ăc (v^ăn là m^ăt hình m^ău đ^ă chính quy^ăn Vi^ăt Nam b^ăt ch^ănh theo y h^ăt n^ăen nh^ăng c^ăn b^ănh c^ăng gi^ăng nhau) lâu ngày con ng^ăo i s^ă b^ă l^ăay nhi^ăm ít nhi^ău mà kh^ăng hay.

B^ănh vô c^ăm

X^ă h^ăi Vi^ăt Nam b^ăy gi^ă có quá nhi^ău đ^ău phi lý, trái tai gai m^ăt, và cũng có quá nhi^ău nh^ăng bi k^ăch, nh^ăng câu chuy^ăn th^ăng tâm. M^ăi ngày m^ă nh^ăng t^ă báo ra, b^ăt TV l^ăen, ho^ăc ngay trong đ^ăi s^ăng th^ăng ngày, ng^ăo i ta ph^ăi đ^ăc, nhìn, nghe hay ch^ăng k^ăn t^ăn m^ăt bi^ăt bao nhi^ău chuy^ăn nh^ă v^ăy. T^ăng Giám đ^ăc X b^ă b^ăt vì tham nh^ăng hàng t^ă đ^ăng. Công ty Y b^ă phát hi^ăn có d^ău hi^ău l^ăa đ^ăo, làm th^ăt thoát hàng trăm t^ă. M^ăt khu nh^ăa hay m^ăt cây c^ău v^ăa m^ăi x^ăy d^ăb^ă s^ăp, l^ău vì làm ăn gian d^ăi, b^ăt xén v^ăt t^ă. M^ăt b^ăa ti^ăc sinh nh^ăt c^ăa con cái m^ăt

“quan l^ăn” t^ăn k^ăm hàng trăm tri^ău đ^ăng trong đó ch^ă nh^ănh b^ăa ti^ăc vung tay t^ăng các b^ăn m^ăi ng^ăo i m^ăt chi^ăc xe g^ăn m^ăй hi^ău @. M^ăt em b^ăe ch^ăt oan v^ăi b^ă đ^ănh gi^ăt trên đ^ăng do dây đ^ănh b^ă h^ă, kh^ăng ai ch^ău tr^ăch nhi^ăm. M^ăt tai n^ăn giao th^ăng th^ăm kh^ăc do đ^ăng h^ăp, l^ăc t^ăc ch^ăn, chen l^ăn nhau ho^ăc d^ăoi khi ch^ă vì do ch^ăt l^ăng đ^ăng xá t^ăi khi^ăn ng^ăo i đ^ăi xe ng^ăa xu^ăng và b^ă xe t^ăi ph^ăia sau c^ăn l^ăen. M^ăt ng^ăo i ph^ă n^ă nghèo đ^ăi mó t cà phê b^ă chó nh^ăà gi^ău c^ăn ch^ăt nh^ăng công an l^ăi kh^ăng truy c^ău t^ăi hình s^ă ng^ăo i qu^ăn lý trang tr^ăi đ^ăa đ^ănh m^ăc chó c^ăn ch^ăt ng^ăo i v.v... Đ^ău ti^ăn khi đ^ăc ho^ăc nghe nh^ăng chuy^ăn nh^ă v^ăy, ng^ăo i ta ph^ăn n^ă, b^ăc x^ăuc, th^ăng c^ăm. Nh^ăng r^ăi hàng ngày c^ă ph^ăi đ^ăc m^ăi, ch^ăng ki^ăn m^ăi v^ăi m^ăc đ^ănh phi lý, b^ăt công ngày càng l^ăn h^ăn, ng^ăo i ta thành quen đ^ăi, kh^ăng còn ng^ăc nhiên tr^ăc b^ăt c^ă chuy^ăn g^ăi n^ăa. Ng^ăo i ta quen d^ăn v^ăi nh^ăng đ^ănh không t^ă t^ă, v^ăi cái x^ău, cái ác... và tr^ă nên vô c^ăm d^ăn d^ăn mà kh^ăng hay.

Tai h^ăi c^ăa đ^ănh này là đ^ăn l^ăot m^ănh, m^ăi ng^ăo i khi ph^ăi làm m^ăt đ^ănh không t^ă t^ă ho^ăc kh^ăng l^ăng thi^ăn s^ă t^ă b^ăo r^ăng chung quanh m^ănh ai cũng làm nh^ă v^ăy, ai cũng đang s^ăng nh^ă v^ăy, có sao đ^ău?

Cái x^ău, cái ác l^ăen ngôi

Ch^ăa c^ăn ph^ăi t^ă ngu^ăn b^ăo chí truy^ăn thông c^ăa “th^ă l^ăc thù đ^ăch” nào, ch^ă c^ăn theo dõi báo chí trong n^ăo c^ă, do nh^ăà n^ăo c^ănh k^ăm soát n^ăi dung và cho phép phát hành, cũng có th^ă th^ăy i Vi^ăt Nam hi^ăn nay, cái x^ău, cái ác đang l^ăng hành ra sao. Có nhi^ău ng^ăo i s^ă b^ăo x^ă h^ăi nào mà ch^ăc có cái x^ău, cái ác, i M^ă ch^ăng h^ăn, cũng có nh^ăng c^ănh b^ăo l^ăc, gi^ăt ng^ăo i, th^ăm chí sát nh^ănh hàng lo^ăt... đó thôi. Nh^ăng v^ăn đ^ănh đây là cái x^ău, cái ác, s^ă thi^ău l^ăng thi^ăn đang tràn lan i m^ăi c^ăp đ^ănh nh^ăng hành vi nh^ă nh^ăt hàng ngày nh^ă chen l^ăn giành đ^ăng nhau, d^ău ti^ăn cho c^ănh sát giao thông đ^ănh đ^ăng cho qua khi b^ă b^ăt l^ăi và c^ănh sát cũng th^ăn nhiên nh^ăn ti^ăn nh^ă là chuy^ăn bình th^ăng ph^ăi v^ăy, ho^ăc s^ăn sàng c^ăi v^ă, ch^ăi b^ăi nhau th^ăm chí đánh nhau ch^ă vì nh^ăng chuy^ăn xích m^ăch kh^ăng đ^ăng... cho đ^ăn nh^ăng hành vi i m^ăc đ^ănh l^ăn h^ăn. Nhi^ău khi r^ăng m^ănh v^ăi m^ăc đ^ănh tr^ăo v^ăo đ^ăo đ^ăc trong nh^ăng hành vi t^ăi l^ăi nh^ă khi m^ăt ông hi^ău tr^ăo ng kh^ăng nh^ăng d^ă d^ă, ép dâm hàng lo^ăt h^ăc sinh tu^ăi v^ă thành niênn mà c^ăn bu^ăc các em ph^ăi l^ăen gi^ăng v^ăi hàng lo^ăt quan ch^ăc đ^ănh có l^ăi cho m^ănh; hay m^ăc đ^ănh d^ă man m^ăt cách th^ăn nhiên nh^ă khi m^ăt con ng^ăo i có th^ă đ^ănh m^ăc cho đ^ănh chó c^ăn xé đ^ăng lo^ăt đ^ăn ch^ăt mà kh^ăng c^ău; hay nh^ăng c^ău c^ău h^ăc sinh c^ăn tu^ăi c^ăp hai có th^ă th^ăn nhiên đánh b^ăn, th^ăn nhiên quay video clip tung l^ăen m^ăng và nh^ăng h^ăc sinh kh^ăac thì ng^ăi xem mà kh^ăng ph^ăn v^ăng g^ăi. Khi m^ăt x^ă h^ăi mà nh^ăng đ^ănh không t^ă t^ă, cái x^ău, cái ác đã tr^ă thành chuy^ăn bình th^ăng trong khi đ^ănh t^ă t^ă, cái đ^ăp, cái thi^ăn đ^ăn tr^ă thành hi^ăm hoi, b^ăt bình th^ăng thì đó là đ^ănh th^ăc s^ă ph^ăi báo đ^ăng đ^ănh lâu r^ăi.

S^ă b^ăc nh^ăng, c^ău an

Khi ph^ăi s^ăng chung qu^a l^ău v^ăi nh^ăng đ^ău b^ăt c^ăng phi lý, v^ăi c^ac x^ău c^ăi ác d^ăng tr^an lan, v^ăa bi^ăt r^ăng c^ăo k^ău th^ăì c^ăng ch^ăng thay d^ăi d^ăo c^ăg, s^ă đ^ăng ng^ăo i Vi^ăt d^ăng nh^ă d^ăch^ăn cho m^ă t “ph^ăng châm” s^ăng an to^an, đó là m^ăc k^ă, m^ăi chuy^ăn d^ăa có nh^ăa n^ăc lo, h^ă ch^ă lo ki^ăm s^ăng, lo cho b^ăn th^ănh và gia đ^ănh. V^ăa đ^ău đó t^ăo ra m^ăt c^ăn b^ănh kh^ăac c^ăng ph^ăi bi^ăn kh^ăong k^ăm: s^ă b^ăc nh^ăo c^ă, c^ău an. Đ^ăi v^ăi đ^ăám đ^ăng n^ăy, đ^ăng nói v^ăi h^ă v^ăs^ă th^ăi n^ăt c^ăa ch^ă đ^ă, v^ă g^ănh n^ăng n^ăn d^ăng đ^ău l^ăen đ^ău các th^ă h^ă sau do vi^ăc vay n^ăn c^ăng ngoài, vi^ăc m^ăt đ^ăt m^ăt bi^ăn v^ăa c^ă nguy c^ă m^ăt n^ăng trong t^ăng lai, vi^ăc c^ac n^ăng kh^ăac ng^ăo i d^ănh d^ăng có nh^ăng quy^ăn g^ăi c^ăng nh^ă nhu c^ău t^ă do d^ănh ch^ă trong nh^ănh d^ănh... H^ă s^ă l^ăng tr^anh, s^ă h^ăi, kh^ăong tin, v^ăa ti^ăc thay con s^ă n^ăy v^ăn c^ăon kh^ă l^ăn. Ch^ăa k^ă nh^ăng k^ă mà quy^ăn l^ăi g^ăn ch^ăt v^ăi ch^ă đ^ău n^ăy v^ăa v^ăn c^ă s^ăng c^ă ch^ăt b^ănh v^ăc cho ch^ă đ^ău n^ăy là kh^ăong t^ănh đ^ăn. Đ^ăo là lý do v^ăi sao m^ăt đ^ăng c^ăm quy^ăn có qu^a nhi^au sai l^ăm v^ăa t^ăi l^ăn đ^ăi v^ăi đ^ăt n^ăng, v^ăi nh^ănh d^ănh trong su^at bao nhi^au n^ăm qua nh^ă Đ^ăng C^ăng s^ăn Vi^ăt Nam l^ăi v^ăn ti^ăp t^ăc t^ăn t^ăi.

S^ă gi^ă d^ăi

Trong l^ăch s^ă gi^anh ch^ănh quy^ăn v^ăa gi^ă ch^ănh quy^ăn c^ăa m^ănh, Đ^ăng C^ăng s^ăn Vi^ăt Nam d^ăa s^ăd^ăng r^ăt nhi^au “chiêu th^ăc”, trong đó có s^ă d^ăi tr^a, m^ăd^ănh. Có th^ă nói s^ă d^ăi tr^a, nói m^ăt đ^ăng làm m^ăt n^ăo là “ch^ănh s^ăch” xuy^aen su^at trong đ^ăi n^ăi c^ăng nh^ă d^ăi ngo^ai c^ăa Đ^ăng C^ăng s^ăn Vi^ăt Nam t^ăbao l^ău nay. V^ăa t^ăbao nhi^au nay ng^ăo i d^ănh Vi^ăt Nam d^ăa ph^ăi s^ăng trong m^ăt m^ănh tr^ang gi^ă d^ăi, t^ăkhi còn đ^ăi h^ăc tr^a em Vi^ăt Nam d^ăa ph^ăi h^ăc tin vào nh^ăng đ^ău gi^ă d^ăi cho đ^ăn khi tr^ang th^ănh nh^ăin xung quanh xã h^ăi to^an nh^ăng đ^ău gi^ă d^ăi – b^ăng gi^ă, hàng gi^ă, ch^ăt l^ăng công trình v^ăa c^ă ch^ăt l^ăng tác ph^ăm v^ăn h^ăoá v^ăn h^ăng h^ănh^ă n^ăhi^au th^ă cũng là gi^ă... V^ăa c^ăng nh^ă các c^ăn b^ănh d^ăa k^ă trên, đ^ăn m^ăt l^ăúc nào đó s^ă gi^ă d^ăi c^ăng tr^a thành c^ăn b^ănh ph^ăi bi^ăn trong xã h^ăi – ng^ăo i ta ch^ăy theo th^ănh t^ăch, ch^ăy theo nh^ăng giá tr^a l^ăo, giá tr^a gi^ă bên ngo^aài và đ^ănh giá nhau c^ăng b^ăng nh^ăng c^ăi b^ăn ngo^aài đ^ăo nh^ă c^ăn nh^ăà, chi^ăc xe, áo qu^an, m^ănh b^ăng phó ti^ăn s^ăi, ti^ăn s^ăi “mua”... mà kh^ăong x^ăt đ^ăn giá tr^a th^ăt b^ăn trong c^ăa m^ăt con ng^ăo i.

Hoài nghi v^ăa m^ăt l^ăòng tin

V^ăa kh^ăi ph^ăi ăn u^ăng hít th^ă hàng ngày v^ăi m^ăt b^ău kh^ăong khí gi^ă d^ăi nh^ă v^ăy th^ăi l^ăo đ^ăng n^ăhi^an con ng^ăo i tr^a n^ăen m^ăt l^ăòng tin, hoài nghi vào t^ăt c^ă m^ăi th^ă. T^ăm^ăt nguy^aen nh^ănh sâu xa nh^ăt là s^ă s^ăp đ^ă c^ăa to^an b^ău h^ă th^ăng lý lu^an ch^ănh tr^a Mácxit-Lêninnít, lý thuy^at v^ă ch^ă nghĩa xã h^ăi ch^ă nghĩa c^ăng s^ăn... mà bao n^ăhi^au n^ăy Đ^ăng và nh^ăa n^ăng Vi^ăt Nam v^ăn ra s^ăc nh^ăi nh^ăt vào đ^ău ng^ăo i d^ănh, trong l^ăúc ch^ăa t^ăm ra đ^ăng m^ăt h^ă th^ăng lý lu^an kh^ăac đ^ău thay th^ă (th^ăt ra th^ăi d^ăa có s^ăn nh^ăng h^ă th^ăng lý lu^an c^ăa các n^ăng c^ăi d^ănh ch^ă pháp quy^ăn kh^ăac đ^ău mà h^ăc h^ăi nh^ăng v^ăn đ^ău là nh^ăa n^ăng Vi^ăt Nam kh^ăong mu^an h^ăc!), cùng v^ăi s^ăxu^ang c^ăp, tha hóa v^ă m^ăi m^ăt trong đ^ăi s^ăng đ^ăo đ^ăc x^ă h^ăi, kh^ăi n^ă con ng^ăo i m^ăt l^ăòng tin v^ăa c^ăn b^ănh hoài nghi này c^ăng ph^ăi bi^ăn kh^ăong k^ăm. Đ^ău tai h^ăi h^ăn là ng^ăo i ta kh^ăong tin c^ă vào nh^ăng đ^ău t^ăt, s^ă t^ă t^ăi.

Nh^ăng c^ăn b^ănh đ^ăng h^ăy ho^ăi x^ă h^ăi Vi^ăt Nam

Tác Giả: © 2010 Song Chi
Thứ Ba, 30 Tháng 3 Năm 2010 17:27

Mỗi tr^ăng x^ă h^ăi Vi^ăt Nam hi^ăn nay là m^ăt m^ăo tr^ăng mà cái ác cái thi^ăn l^ăn l^ăn, m^ăo tr^ăng v^ăn h^ăo ngh^ă thu^ăt c^ăng v^ăy – cái đ^ăp cái x^ău l^ăn l^ăn, th^ăt gi^ă l^ăn l^ăn, d^ă làm cho con ng^ăo i, nh^ăt là gi^ăi tr^ă, b^ă nhi^ău v^ă m^ăt nh^ăn th^ăc, th^ăm m^ă cho đ^ăn ph^ăng h^ăo^ăng, m^ăc đ^ăch s^ăng... kh^ăng bi^ăt ph^ăan bi^ăt, th^ăm đ^ănh hay d^ă, đ^ăng sai. X^ă h^ăi c^ă th^ă mà nhi^ău lo^ăn c^ă l^ăen.

Và t^ăt c^ă nh^ăng c^ăn b^ănh đó nh^ă nh^ăng t^ă bào ung th^ă đang tàn phá c^ă x^ă h^ăi Vi^ăt Nam mà n^ău kh^ăng có m^ăt s^ă thay đ^ăi toàn di^ăn, tri^ăt đ^ăv^ă m^ăt th^ă ch^ă chính tr^ă thì m^ăi s^ă “s^ăa ch^ăa” ki^ău nh^ă thay tên Đ^ăng, thay tên n^ăo c, thay đ^ăi nhân s^ă này chính sách kia... cũng ch^ă nh^ă nh^ăng c^ă g^ăng vá víu t^ăm b^ă, che ch^ă này vá ch^ă kia trên ngôi nhà đ^ăa th^ăc s^ă m^ăc ru^ăng t^ăbên trong mà thôi.